

KOMMUNIKATIONSMINISTERIET PROMEMORIA (Utkast 9.3.2016)

Avdelningen för koncernstyrning

x.x.2016

Förslag till statsrådets förordning om statsunderstöd för främjande av säkerhetsverksamhet för vägtrafik

1 Huvudsakligt innehåll

Avsikten är att det genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om de närmare grunderna för beviljande av det statsunderstöd för främjande av säkerhetsverksamhet för vägtrafik som avses i statsbudgeten. I fråga om statsunderstöd gäller dessutom vad som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001).

Det föreslås att understöd kan beviljas för allmän säkerhetsverksamhet för vägtrafik samt för utvecklingsprojekt, försök och säkerhetsundersökningar. Trafiksäkerhetsverket föreslås vara statsbidragsmyndighet.

2. Nuläge

I trafikförsäkringspremierna har sedan 1951 ingått en del som har betalats för främjande av trafiksäkerheten.

Enligt 18 a § i trafikförsäkringslagen (279/1959) kan social- och hälsovårdsministeriet fastställa en skälig avgift för att stödjande verksamhet som prövas vara av allmän betydelse för främjandet av trafiksäkerheten. I det nuvarande systemet har de organisationer som utför trafiksäkerhetsarbete lämnat in en ansökan till social- och hälsovårdsministeriet. Därefter har Trafiksäkerhetsavgiftens belopp på basis av ansökningar fastställts i den förordning av social- och hälsovårdsministeriet som årligen utfärdas med stöd av 18 a § i trafikförsäkringslagen.

Trafiksäkerhetsavgiften har samlats in så att varje försäkringsbolag som i Finland bedriver trafikförsäkringsrörelse i enlighet med trafikförsäkringslagen har varit skyldig att till Trafikförsäkringscentralen redovisa den avgift som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet. Trafikförsäkringscentralen har enligt ministeriets föreskrifter använt intäkterna av avgiften för att främja trafiksäkerheten.

Finansieringen av främjandet av vägtrafiksäkerheten har i praktiken skötts genom att medel som tagits ut som en slags indirekt skatt har fördelats mellan tre organisationer som utför trafiksäkerhetsarbete. Dessa organisationer har varit Trafikskyddet, Trafikförsäkringscentralens trafiksäkerhetsarbete (90 procent av de medel som anvisats detta arbete har använts för utredning av trafikolyckor på väg och i terräng) samt trafiksäkerhetsarbetet i landskapet Åland.

Intäkterna av trafiksäkerhetsavgiften och användningen av dem för främjande av trafiksäkerhet har inte ingått i statsbudgeten.

I samband med totalreformen av trafikförsäkringslagstiftningen har det konstaterats att de nuvarande bestämmelserna om trafiksäkerhetsavgiften i 18 a § i trafikförsäkringslagen och den finansiering av trafiksäkerhetsarbetet som grundar sig på den inte motsvarar kraven i grundlagens 81 §.

De aspekter som rör grundlagen hänför sig bl.a. till grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek, vilka som är skattskyldiga och de skattskyldigas rättsskydd. Genom den gällande 18 a § i trafikförsäkringslagen överförs det beslutsfattande som gäller avgifter av skattenatur till social- och hälsovårdsministeriet för fri prövning och ger Trafikförsäkringscentralen rätt att ta ut skatt. Myndighetens prövning vid påförande av skatt ska utformas som bunden prövning och skatteuppbörden ska vara en myndighetsuppgift.

Enligt 81 § i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten, skattens storlek och möjligheterna att söka ändring utfärdas genom lag.

I samband med totalreformen av trafikförsäkringslagstiftningen har det föreslagits att 18 a § i trafikförsäkringslagen ska upphävas och att bestämmelser om trafiksäker-

hetsavgiften ska utfärdas genom en separat lag som stiftas som en skattelag. Eftersom trafiksäkerhetsavgiften är en avgift av skattenatur ska den i framtiden tas in i statsbudgeten och i statbudgeten ska det på motsvarande sätt finnas ett anslag för understödande av säkerhetsverksamhet för vägtrafik.

Statsunderstöden regleras av den allmänna statsunderstödslagen (688/2001), som innehåller allmänna bestämmelser om bl.a. ansökan om, beviljande, användning, övervakning och återkrav av statsunderstöd.

Förslagets konsekvenser

Genom förordningen säkerställs det att det säkerhetsarbete som för närvarande finansieras med inkomsterna av trafiksäkerhetsavgiften fortsätter och skapas det förutsättningar för nya aktörer, nya förfaringssätt och nya idéer inom trafiksäkerhetsarbetet. Att trafiksäkerhetsarbetet blir mångsidigare och nya verksamhetsmodeller möjliggörs ska förbättra trafiksäkerhetsarbetets effektivitet. Förutsättningarna för att organisationer och frivilligverksamhet på region- och lokalnivå ska engageras och utnyttjas i större utsträckning inom trafiksäkerhetsarbetet förbättras.

I och med det lagförslag som gäller trafiksäkerhetsavgiften kommer den nuvarande finansieringen av trafiksäkerhetsarbetet att omfattas av budgetekonomin och ändras till statsunderstöd, på vilket statsunderstödslagen (688/2001) tillämpas. Detta förutsätter att både lagen om Trafikskyddet (278/2003) och lagen om undersökning av trafikolyckor på väg och i terräng (24/2001) ändras i fråga om paragraferna om finansiering av dessa verksamheter. Ändringen av finansieringsmodellen innebär också att beredningen och fastställandet av de planeringsdokument som gäller verksamheten i fråga samt övervakningen av verksamheten blir en del av statsunderstödsförfarandet. Detta förutsätter att de lagar som reglerar verksamheterna i fråga ses över på ett mer övergripande sätt i fråga om modellerna för styrning. Behövliga ändringar beaktas i det projekt som gäller ändring av lagen om Trafikskyddet. I fråga om lagen om undersökning av trafikolyckor på väg och i terräng ska ett motsvarande projekt om översyn av lagen inledas. De lagstiftningsändringar som gäller dessa lagar bereds så att de träder i kraft den 1 januari 2017.

Innehållet i statsrådets förordning

Förordningen utfärdas med stöd av 8 § i statsunderstödslagen (688/2011) av den 27 juli 2001.

1 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om att förordningen ska tillämpas på beviljande av statsunderstöd av de anslag som anvisats i statsbudgeten för främjande av säkerhet i vägtrafik.

Genom förordningen föreskrivs närmare om grunderna för beviljande av understöd. I fråga om statsunderstöd gäller dessutom vad som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001).

2 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om de allmänna förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd. I paragrafen anges vad understödet får användas för.

I enlighet med 1 mom. 1 punkten får understöd beviljas för allmän säkerhetsverksamhet för vägtrafik. Enligt 3 § är understödet avsett för skötseln av sådana uppgifter som föreskrivs i lag och som främjar vägtrafiksäkerheten samt för Ålands landskapsförvaltnings trafiksäkerhetsarbete. Understödet är till denna del ett allmänt understöd.

Enligt 1 mom. 2 punkten kan statsunderstöd också beviljas för projekt, försök och undersökningar som gäller vägtrafiksäkerhet. Till denna del är understödet sådant projektunderstöd som avses i 4 §. Avsikten är att skapa förutsättningar för att utveckla och använda nya förfaringssätt och nya idéer inom trafiksäkerhetsarbetet och således göra trafiksäkerhetsarbetet och trafiksäkerhetskunnandet mer mångsidigt samt utvidga det. Avsikten är också att uppmuntra kommunerna att bedriva trafiksäkerhetsarbete samt i större utsträckning än tidigare utnyttja och engagera organisationsfältet och frivilligverksamheten på region- och lokalnivå.

I praktiken ska den huvudsakliga delen av det anslag som reserveras för understödet anvisas till de aktörer vars verksamhet är etablerad och i nuläget nästan helt beroende av inkomsten av trafiksäkerhetsavgiften. Hur anslaget fördelas mellan det allmänna

understödet och projektunderstödet behandlas ska tas upp i förklaringsdelen under momentet i statsbudgeten.

I paragrafens 2 mom. föreslås det att Trafiksäkerhetsverket ska vara statsbidragsmyndighet. I och med reformen gällande trafikförvaltningsmyndigheterna har Trafiksäkerhetsverket tilldelats myndighetsuppgifterna inom trafiken samt fått rollen som samordnare och utvecklare av säkerhetsfunktionerna inom vägtrafiken. Beviljandet av det understöd som är avsett för säkerhetsverksamhet för vägtrafik lämpar sig väl för denna helhet.

I 3 § föreskrivs närmare om kriterierna för det understöd som beviljas för allmän säkerhetsverksamhet för vägtrafik.

I enlighet med 1 mom. kan understöd beviljas som allmänt understöd för skötseln av sådana uppgifter som föreskrivs i lag och som främjar vägtrafiksäkerheten samt för Ålands landskapsförvaltnings trafiksäkerhetsarbete. De kriterier som anges i 1 mom. i paragrafen motsvarar de synpunkter som lagts fram i de utlåtanden som gäller lagen om trafiksäkerhetsavgiften samt täcker finansieringen för de nuvarande lagstadgade trafiksäkerhetsaktörerna (Trafikskyddet, Trafikförsäkringscentralen). I och med 2 mom. i paragrafen möjliggörs även understödandet av det främjande av trafiksäkerheten som bedrivs av Ålands landskapsregering. Den verksamhet som finansieras med anslaget ska vara planmässig och långsiktig. En förutsättning för beviljandet av statsunderstöd är att det i samband med ansökan lämnar in en verksamhetsplan, en dispositionsplan för medlen samt en plan på medellång sikt. Detta säkerställer verksamhetens långsiktighet och ändamålsenlighet.

Eftersom det är fråga om kostnader för lagstadgade offentliga tjänsteuppgifter, föreslås det att statsunderstöd kan beviljas som ett allmänt understöd för högst 100 procent av de godtagbara kostnaderna. Verksamheten är betydande med tanke på samhället och trafiksäkerhetsarbetets resultat, och det är viktigt att trygga förutsättningarna för kontinuiteten inom detta arbete. När det gäller Ålands landskapsregering kan det allmänna understödet motiveras med att dess trafiksäkerhetsarbete som finansieras för närvarande är etablerat och till stor del jämförbart med det arbete som föreskrivs i lag för Trafikskyddet.

Understödjandet av det trafiksäkerhetsarbete som utförs av Ålands landskapsregering är även förknippat med jämlikhetsaspekten. Trafiksäkerhetsavgiften är en avgift av skattenatur som enligt propositionen om lagen om trafiksäkerhetsavgiften samlas in i syfte att främja trafiksäkerheten. Trafiksäkerhetsavgifter betalas även för de trafikförsäkringar som har tecknats på Åland, vilket är ett skäl för att det anslag som anvisas för åtgärder för främjande av trafiksäkerhet ska styras till sådant arbete som motsvarar det säkerhetsarbete som utförs i Fastlandsfinland. Understödet ska inte riktas till det trafiksäkerhetsarbete som utförs som tjänsteuppdrag i landskapsregeringen, utan till den informations-, upplysnings- och utbildningsverksamhet som ordnas av den.

I paragrafens 2 mom. föreslås det att som godtagbara kostnader vid statsunderstöd ska betraktas de nettokostnader som föranleds av ordnande och upprätthållande av den lagstadgade verksamheten samt de nettokostnader som föranleds av det främjande som bedrivs av Ålands landskapsregering och som avser kostnader för informerande, upplysning och utbildning. Som godtagbara kostnader betraktas inte landskapsregeringens kostnader för tjänstemäns löner.

I 4 § föreskrivs det om närmare om kriterierna för det projektunderstöd som beviljas för utvecklingsprojekt och försök gällande säkerhet i vägtrafik samt för säkerhetsundersökningar i vägtrafik.

I paragrafens 1 mom. 1 punkten föreslås det att det understöd som riktas till utvecklingsprojekt och försök ska beviljas för sådana projekt som främjar de trafikpolitiska målen för säkerhet i vägtrafik, främst regionala och lokala projekt. Genom enskilda regionala och lokala projekt av mindre omfattning försöker man skapa mervärde i förhållande till den verksamhet som understöds med det allmänna understödet och som i regel styrs på riksomfattande nivå.

Avsikten är att understödet inte ska bli ett allmänt understöd som utdelas till stora helheter, utan att det ska utgöra ett noggrant avgränsat finansieringsinstrument som stöder de trafikpolitiska målen. Utgångspunkten ska vara att utvecklingsprojekten och försöken ska stödja de tyngdpunkter som konstaterats viktiga med tanke på säker-

hetsmålen, vilket bidrar till att förbättra resultaten av trafiksäkerhetsarbetet. Dessutom är avsikten att skapa förutsättningar för nya förfaringssätt och idéer. Projektunderstödet ska uppmuntra de nya regionala och lokala aktörerna att bedriva trafiksäkerhetsverksamhet. För att kunna bedöma och säkerställa detta ska det av sökanden förutsättas en detaljerad projektplan enligt förslaget i paragrafens 2 mom.

Genom det understödjande av säkerhetsundersökningar i vägtrafik som föreslås i 1 mom. 1 punkten ska den lokala och regionala undersökningsverksamheten aktiveras så att lokala undersökningsproblem kan identifieras och lösas på ett smidigt sätt. Den lokala och regionala undersökningsverksamheten stöder de riksomfattande trafiksäkerhetsundersökningarna och leder till ett mångsidigare kunnande på undersökningsområdet. De undersökningar som understöds är tillämpningsbara till karaktären. Ämnesområdena för undersökningarna kan t.ex. gälla förbättrandet av trafikbeteendet, trafiksystemet eller informationen om trafiksäkerhet. Understöd för undersökningsprojekt beviljas däremot inte för finansiering av investeringar i trafikinfrastruktur. De kriterier för beviljande av understöd som särskilt ska bedömas är undersökningens verkningar samt de lokala och regionala aktörernas medverkan i genomförandet av trafiksäkerhetsplanerna. I enlighet med paragrafens 4 mom. ska det av sökandena förutsättas en detaljerad undersökningsplan.

I paragrafens 3 och 5 mom. föreslås det att statsunderstöd får beviljas till högst 50 procent av de godtagbara kostnaderna. På detta sätt garanterar man att den sökande och eventuella andra instanser som deltar i finansieringen har ett verkligt behov och intresse vad gäller genomförandet av projektet, försöket eller undersökningen samt dess resultat. Detta är viktigt även med tanke på understödets effekter. Vad gäller utvecklingsprojekt och försök ska som godtagbara kostnader vid understödet godkännas de kostnader som gäller planering och projektledning samt vad gäller undersökningar de kostnader som gäller undersökningen.

I paragrafens 6 mom. föreskrivs det att projektunderstöd kan beviljas till kommunen och andra sammanslutningar som bedriver verksamhet utan vinstsyfte. Med andra sammanslutningar avses i detta sammanhang främst föreningar, organisationer och läroanstalter. Understödet är avsett för allmännyttig verksamhet och får således inte beviljas till företag. Detta hindrar dock inte att den som söker understöd skaffar de

tjänster som behövs för att genomföra projekt, försök eller undersökningar från ett företag. För att undvika överlappande statsunderstöd får projektunderstöd inte heller beviljas till en sådan instans som beviljats ett sådant allmänt understöd som avses i 3 §.

Understödet beviljas sannolikt för t.ex. sådana trafiksäkerhetsprojekt och trafiksäkerhetsförsök som genomförs av enskilda kommuner, deras förvaltningar eller skolor samt för kommunens genomförande av säkerhetsbedömningar och säkerhetsplaner för vägtrafik eller t.ex. för sådana trafiksäkerhetskampanjer och evenemang som ordnas av regionala och lokala föreningar och organisationer.

Ikraftträdandebestämmelsen finns i 5 § 1 mom. Förordningen träder i kraft samtidigt som lagen om trafikförsäkringspremier träder i kraft.

Beredningen av propositionen

Förordningen har beretts som tjänsteuppdrag vid kommunikationsministeriet i samarbete med Trafiksäkerhetsverket. Utkastet till förordning sändes på remiss xx.x.2016.

Utlåtanden begärdes av .....

Utlåtanden gavs av

I utlåtandena förhöll man sig...

På basis av utlåtandena....

Ikraftträdande av förordningen

Förordningen träder i kraft den 1 januari 2017.